

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER 2. ÖĞRENME ALANI KAVRAMLARI

GÖRECELİ KONUM: Bir yerin ana ve ara yönler kullanılarak diğer yerlere göre konumunu ifade eden kavramdır.

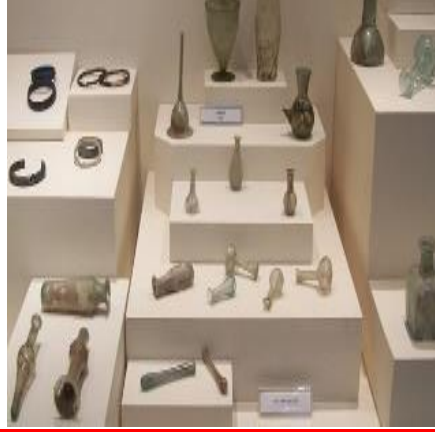
DOĞAL VARLIK: Doğada insan eli değmeden oluşan ve gezilip görülebilecek özelliği olan yerlere doğal varlık denir.

DOĞAL VARLIKLARIMIZLA İLGİLİ KAVRAMLAR		
GÖL:		Karalar üzerindeki dört tarafı kapalı çukurlardaki su birikintilerine göl denir.
AKARSU		Yeryüzünde belirli bir eğim boyunca sürekli veya zaman zaman akan sulara denir.
DAĞ:		Çevresine göre yüksekte kalan, tabandan zirveye doğru yamaçları eğimli yeryüzü şekillerine dağ denir.
OVA:		Çevresine göre alçakta olan geniş düzlüklere ova denir.
DENİZ:		Okyanusların karaların içlerine doğru girmiş kollarına deniz denir.
ORMAN:		Belirli yükseklikteki ve büyüklükteki çeşitli ağaçlar, çalılar, otsu bitkiler, mantarlar, mikroorganizmalar, böcekler ve hayvanlar bütününi içeren, topraklı alanda genellikle doğal yollardan oluşmuş bir kara ekosistemine orman denir.
VADİ:		Akarsuların yataklarını derinleştirerek oluşturduğu “U” veya “V” şeklindeki uzun oluklara vadi denir.

BEŞERİ VARLIK: İnsanların, ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla doğayı değiştirerek meydana getirdikleri farklı varlıklara beşeri varlık denir.

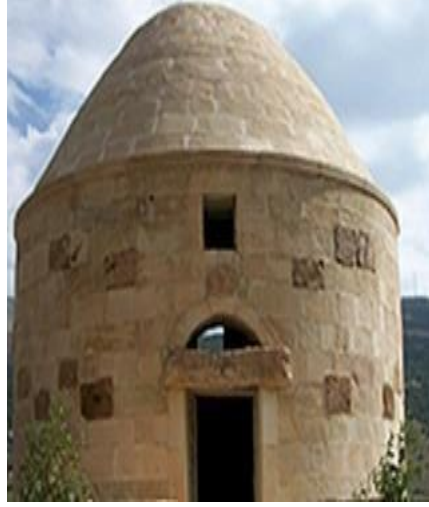
BEŞERİ VARLIKLARIMIZLA İLGİLİ KAVRAMLAR

MÜZE:

Kazılarda bulunan yapıtların, sanata ve bilime ilişkin nesnelerin, **sanat ve bilim yapıtlarının**, bilimsel vb. nesnelerin bir arada ya da ayrı ayrı **sergilendiği**, **saklandığı**, **korunduğu yapıya** müze denir.

TÜRBE:

Devlet görevlilerinin veya **din âlimlerinin mezarlarının** bulunduğu oda şeklindeki yapıya türbe denir.

ANTİK KENT:

Binlerce yıl öncesinde kurulan ve insanların yaşadığı **yerleşim alanlarının** günümüze kadar ulaşmış **kalıntılarına** antik kent denir.

BEDESTEN:

İçinde **kumaş**, **mücevher**, **silah ve benzeri değerli eşyanın** satıldığı **kapalı çarşıya** bedesten denir.

BEŞERİ VARLIKLARIMIZLA İLGİLİ KAVRAMLAR

KALE:

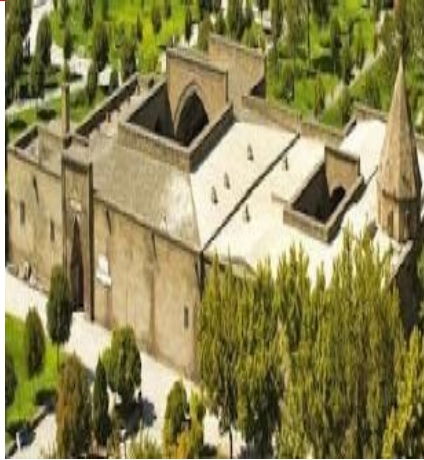
Savunma ve güvenlik amacıyla yapılan ve kullanılan, **kalin ve yüksek duvarlı**, burçlu, mazgallı yapıya kale denir.

CAMİ:

Müslümanların bir arada **namaz kılmak**, Allah'a ibadet etmek için yaptıkları, içinde **günde beş vakit namaz kılıp** dua okudukları yapıya cami denir.

ŞİFAHANE:

Anadolu Selçuklu ve Osmanlı döneminde, hem kimsesizlerin ücretsiz olarak tedavi edildiği; hem de hekimlerin yetiştirildiği tıp eğitimine hizmet eden vakıf kuruluşlara şifahane denir.

MEDRESE:

Müslüman ülkelerde orta ve yükseköğretimin yapıldığı eğitim kurumlarının genel adına medrese denir.

AFET: İnsanlar için fiziksel normal yaşamı ve insan faaliyetlerini durdurarak veya kesintiye uğratarak toplumları etkileyen, ekonomik ve sosyal kayıplar meydana getiren, hizmetlerin kilitlendiği, kaynakların yetersiz kaldığı, doğal, teknolojik ve insan kökenli olaylara afet denir.

AFETLER İLE İLGİLİ KAVRAMLAR		
SEL:		Yağışlar sonrasında ortaya çıkan büyük su baskınlarına sel denir.
ÇIĞ:		Dağ'ın yüksek yerindeki büyük kar kütlelerinin koparak yuvarlanmasına çığ denir.
DEPREM:		Yer kabuğundaki aniden oluşan sarsıntı ve titreşimlere deprem denir.
ŞİMŞEK:		Elektrik yüklü bir bulut ile diğer bir bulut arasındaki elektrik boşalmasına şimşek denir.
HEYELAN:		Taş, toprak ve kayaların eğimli arazilerde kayarak yer değiştirmesine heyelan (toprak kayması) denir.
FIRTINA:		Rüzgârın hızlı bir şekilde esmesine fırtına denir.

AFETLER İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

KURAKLIK:		Bir bölgede nem miktarının geçici dengesizliğinden kaynaklanan su azlığına kuraklık denir.
ÇÖLLEŞME:		Kurak , yarı kurak , yarı nemli alanlarda iklim değişimleri ve insan faaliyetleri neticesinde oluşan arazi tahribatına çölleşme denir.
EROZYON:		Su ve rüzgârın etkisiyle toprağın taşınmasına erozyon (toprak aşınması) denir.
OBRUK		Yer altında kireçtaşı gibi eriyebilen kayaların zamanla boşluklar meydana getirmesi ve bu boşlukların tavanlarının çökmesiyle oluşan geniş çukurluklara obruk denir.
ORMAN YANGINI:		Orman yangını, doğal ya da insani sebeplerle ortaya çıkarak ağaçların ve bitki örtüsünün kısmen veya tamamen yanmasına orman yangını denir.
HORTUM:		Doğada havadaki basınç değişimlerine bağlı olarak oluşan, kendi eksenini etrafında dönerek hareket edebilen, yüksek hızlara ulaşabilen ve yıkıcı etkileri olan şiddetli bir rüzgâr çeşidine hortum denir.

ÜLKEMİZİN KOMŞULARI VE ÖZELLİKLERİ

Devletin adı	Bayrağı	Başkenti	Para birimi	Resmi dili	Yönetim şekli
BULGARİSTAN		Sofya	Leva	Bulgarca	Cumhuriyet
YUNANİSTAN		Atina	Euro	Yunanca	Parlamenteer Demokrasi
GÜRCİSTAN		Tiflis	Lari	Gürcüce	Demokratik Cumhuriyet
ERMENİSTAN		Erivan	Dramı	Ermenice	Parlamenteer Cumhuriyet

ÜLKEMİZİN KOMŞULARI VE ÖZELLİKLERİ

Devletin adı	Bayrağı	Başkenti	Para birimi	Resmi dili	Yönetim şekli
NAHÇIVAN (AZERBAYCAN)		Bakü	Manat	Türkçe	Özerk Cumhuriyet
İRAN		Tahran	Riyal	Farsça	İslam Cumhuriyeti (Kendine özgü yönetim)
IRAK		Bağdat	Dinar	Arapça-Kürtçe	Federal Parlamenter Cumhuriyet
SURİYE		Şam	Suriye lirası	Arapça	Totaliter Başkanlık

@sosyalpusulasi